

TOLDALEK.

Az Erdélyi Nagy Fejedelemségben lévő Nemes Hunyad Vármegyebéli, Posta és Diligence járása helyén, Bethleni Méltóságos Született Gróf, és Arany Koltsos Kamarás **BETHLEN LASZLÓ**, fő Kormányozó (Administrator) Ur ö N. ga, szorgalmatos gondoskodása, bölts és hathatos Rendelése által, a' Vármegyén által hofzára, a' Bánát határáig, tiz mért földnire, nagyobb és kissebb kövekből készítettett, 's fellyűt porondal, vagy fővennyel fel töltetett, igen szükséges és halznos újj Ország utért való

Háládatosság.

Fő Tiszti Változást — Változás követett!
Mert az újj Fő Tiszt Ur, nagy jót el követett.
Ujj ut készíteni küldött hiv Követet. 1)
Melly ut mellé egy Pap, ily Oszlop Követ tett:

1) A' Mélt. Gróf, Fő Kormányozó Ur ö N. sága:
az Ut készítésre való Fő vigyázatot, bizta N.
Hunyad Vármegye, Maros Mejjéki Kerülete
nagy érdemű, és kedves V. Ispánnýára Nagy
Bartsai Mélt. Bartsay László Urna.

Ally meg Utón járó — e' kónél jó szivvel. —

Ez Ut készítöröl, szolly — háládo szivel.

Ki jó Utat tsinált — néked — 's eként szivell.

Változzék már ezen, jóra — a' rossz sziv el!

Utazó! — jó időt — járásod bár nem vett —

Meg nem rekedsz, még is, — senki le nem ne-
vet.

Sőt hogy bátran mehetsz, minden azon nevet. 2)

Tiszteld hát ez Utat készítőt Nagy Nevet!

Varmegyénknek, bódog Nap volt, — az a' Hétfő. 3)

Mellyen BETHLEN LASZLO, Kormányhoz ült
mint Fő —

Előbb is ezt mondá: — fejem tsak abba fő.

Miként jöjjön 's mennyen, itt — bátran minden
fő. 4)

Erre fel emelvén — a' jobb kéz mutatot. 5)

BARTSAI LASZLO Ur — egy Utat mutatott. —

Mint kell Utat rakni — már Példát mutatott. 6)

Szo lett — — kövessétek — e' jó Ut mutatot.

2) az az: mosolyogva örvend.

3) Ó Nagysága 1804-be Febr. 18-ik napján érke-
zett Dévára. 20-ik napján pedig tanátskozni
kezdett, az ut készítése modjáról, mely nap
akkor Hétfőre esett.

4) az az, minden személy, és iga vonó marha is.

5) az az: a' jobb kézen való mutató - ujját.

6) az az: példát adott akkor, mikor 1800 eszt.

a' Dévai felső határon lévő veszedelmes járá-
su helyen. szorgalmatos igazgatása és fárado-
zása alatt, kisebb és nagyobb kövekből, igen
jó Utat rakatott.

BARTSAI LÁSZLÓ Ur, tehát dologhoz fog.

Hát a' munkás kézben, minden Miv szer jól fog.

Bár sok Szekér vásott — még sem tört ki a' Fog.

Még a' jövődő is, — ezen bámulni fog.

Ah! — nagy volt a' Munka — még is sebessen
folyt

A' munka idején — néhány hó hogy le folyt. 7)

Izzadt a' sok homlok — 's a' viz az ortzán folyt.

Még is a' Munkásnak, ezt mondták: — meg nem
fojt.

Vármegyénkben — néhol láttzik Traján Uttya

Mintegy ezer hét száz idős — régi Ut a' 8)

7) Három esztendőbe, holnaponként, közbe közbe, mikor mezei munkának ideje nem volt, és az idő járása is engedte dolgoztatott.

8) Trajánus Római Császár uralkodni kezdett, K. U. Születése után, a' 100-ik eszt. és meg holt a' 119. eszt. — A' 103-ik eszt. itt Erdélyben, mely akkor Mediterranea Daciának hivattatott, a' Dacusoknak Uralkodó Királyok volt, a' híres Decebalus, kinek is a' Római hatalmas Birodalom Adófizetője vala: mellyet szégyenlén a' Trajánus, nagy haddal Decebalus ellen támadott, és ötet Hunyad Vármegyében Hátzeg Várossához közel meg verte, meg ölte, Országát el foglalta, és a' Római Birodalom alá vetette 103-ban. Ezen idő után építtette, a' még ma is sok helyeken, nevezetescbben Hunyad Vármegyének Hátzegi Vidékein, szépen láttzó, híres Tra-

Jobb ennél a' BETHLEN — és BARTSAI uttya,
Jobb úton megyen hát, kinek itt van Uta.
Ez Ut félt — e' kérés áll — már mint szép Ág, 9) ah!
Két Fő Nemzetségnék — Nemes két jó Ága
Ellyen!! — kinek, köz jó — a' leg jobb Jozzága —
Igy hirdéttessék hát ez Utban josága : —

bethLenI gróf
bethLen László
arany koLtsos fő korMányozó Vr
ő nagyságának
régén Várt és ohaltott
köz hasznV Intezettyel
kezDették készlttetni,
ezt az Igen Igen szVkséges és köz hasznV Vtat
az Vtazok IaVokra nézVe.

jánus uttyát: mélyet még most is, az azon
Vidéken lakó, régi Római Coloniai marad-
ván Oláhok, magok nyelveken Trojánnak
hivnak és neveznek. — Ez az Ut a' Báná-
tot Erdélytől el választó Vas Kaputól
kezdve, 's Károly Fejér Vár, és Maros
Vásárhely, 's Véts Vára felé, Erdély
Országon hofzára által menvén, mintegy 35
mértföldet foglal magában. — És így ez a'
hires Trajánus uttya, mint egy ezer hét száz
esztendő.

9) Ennek az Utnak a' Bánátba le felé menet,
bal kézre eső resze, Dévától fogva a' Bán-
átig, mindenütt szép erdős hely, 's nyár-
ba kies zöldellős ágakkal tellyes.

* *

az Vtán
 a' hogy engedte a' sok essős és árVizes
 akkorI rossz IDő Iárása:
 ennek az Vtnak készIttésén
 tsakVgyan DoLgoztatott
 nagy bartsal
 bartsal László
 aLL Ispány VrVnk,
 és szlnte Végre Vitte ezt a' nagy Vtat.

* *

Végtére
 a' MVLT esztenDőben
 szerentsésen eL Végeztették ezt a' hosszV Vtat
 a' tiszteLt két fő Vrak
 nagy hasznV Igyekezetek
 kik Is éLLyenek!!
 ezt kláLtsátok Vtazók
 kik Itt Vtazok Vagytok.

* *

haLLyátok Vtazok
 ennek a' nagy és hosszV Vtnak
 neve'
 MInD VILág Végélg Lészen
 bethLen és bartsal Vt'ya.
 Itt kIVán Itt békességes Vtazást néktek
 egy Vtazó pap barátotok.
 Trintséni Sala Mihály Déván.

Tudománybéli Jelentés.

A Tudományok' történeteiből tudjuk, hogy a' mai tudós Nemzetek, az Ánglusok, Frantzok és Németek, midőn a' magok nyelvét tökéletesíteni igyekeztek, Poézissokat is a' Görögök' és Rómáiak' Izléséhez alkalmaztatni kezdették: ha szinte nem a' legszerentsébb következássel is; nem egésszen alkalmas lévén Nyelvek, a' szótagoknak bizonytalan mennyiségek miatt, a' régi versmértékeknek követésére. — A' Magyar Nemzetnek is mind régibb mind újabb Túdóssai közzül sokan, kik érzették, mitsodás szépség van a' régi Poézis' külső formájában, tökéletesíteni akarván anyai nyelvünket, nem tsak e' mostani, hanem az elmúlt, sőt az elébbi Században is, a' Magyar Poézist, legalább bizonyos esetekben, a' régi mértéke Versek' formájára venni igen szerentsésen elkezdték. — Ezeknek útmutatásokra figyelmeztetésének egy időszakaffza kezdődött, hogy példáját mutassam, mennyire alkalmas ez a' Nyelv a' régi Poézis' külső szépségének is követésére, egy Munkámmal kívánom e' nemzeti Literatúrát nevelni, mellynek tzímje ez:

ÓDÁK

Horátz' Mértékein, mellyről azoknak, kik olvasni kívánják, előre ezeket jelentem 1) Horátzban előforduló minden

mértékek' nemére, mintegy 30 Ódákban, példák-
 kat irtam. 2) A' Materiákat leginkább a' Termé-
 zet Országából költsönöztem, hogy mind gyönyör-
 ködtessenek, mind használják. 3) Vitézi dolgokról
 is énekek: hogy ezen egy költeményes darabban,
 az Ódának három nemeire, Himnuszok, Filozofiai,
 és Vitézi Énekek találtattassanak.

Mivel pedig tudtam, hogy az Olvasók között
 léznek olyanok, kik a' régi versmértékeket nem
 ismerik, 's e' mellett az olly Versek aránt, mel-
 lyekben hanggegyezet (Cadentia) nincs, némindenü
 idegenséggel viseltetnek: tehát az Ódákhoz két
 Tóldalékokat ragasztottam, mellyek között az
 elsőben azon Mértékeket, mellyekkel Horátz' éit,
 adom-elő; a' másodikban, mellyben a' régi Poé-
 zisról 's az azzal való éléről, röviden, a' mint
 a' hely engedte, ezen három kérdéseket fejtem-
 meg: Mitsodás volt a' régi Poézis? Hol
 vette magát a' kadentziás vers? Men-
 nyiben kell élni a' régi Poézissal? —
 Az elsővel oda tzeleztam, hogy Horátz' Odái Mér-
 tékeinek nemeit az olly Olvasókkal, kik azokat
 mesterségesen nem tanulták, megismertessem; a'
 másodikban azt igyekezem megmutatni, hogy a'
 Lantos Múzsá' szájába, a' Hanggegyezetes Versek-
 nél — ha szinte azok némelly esetekben megma-
 radhatnak is, a' Poézis' muzsikai természetéhez
 illendőbb hangot adjunk; kivált mi Magyarok,
 kiknek nyelvek a' régi Mértékek' követésére, min-
 den mai nyelveknél — a' mennyiben a' Tudomá-
 nyok' történeteiből tudjuk — alkalmasabb.

Ezen Ódáimat, mint a' Magyar Poézis' tö-
 kélletesítésére szolgálható segédet, mind azoknak,

kik e' szép Mesterséget, 's anyai Nyelveket szeretik, bátorkodom előre ajánlani: illy reménységgel lévén, hog y igyekezetemnek ezen zsengejét, mint a' Jóízlésnek 's a' Nemzeti Literaturának terjesztésére tzelező próbatételemet mind jó szívvvel vészik, mind előmozditják. — A' munka már, mellyet a' Könyvvisgálószerék helyben hagyott, Kafsánn sajtó alatt van, és Pünköstre kéfzen is léssen. Találatni fog

Debreczeuben, a' Réf. Collégiomban.

Lossontzonn, Con-Rector Tokay István Urnál.

Miskóltzonn Tiszt. Con-Rector Rajtzi András Urnál.

N. Váradonn, Tít. Professor és Pro-Director Tertina Mihály Urnál.

Pápánn, Tiszt. Professor Mokri Benjámín Urnál.

Pestenn, Nemes Kiss István Urnál

Irtam S. Patakonn 12-ik Aprilishan 1807-ikben.

Nagy Ferentz,
a' Réf. Collegiomban H. Professor.

Hiradás.

Tek. Nemes Somogy Vármegyében helyhez-tetett helységben Niklán, a' jövő Junius hónap-nak első és második napjain tartandó licita-tzió által fogja Tekintetes Berzsenyi István Ur, több N. Vármegyékben lévő helységeknek földes Urok, mintegy száz darabból álló jó fajta 's ha-fzon vételü ménesheli lovait eladattatni, külömb-külobb egyéb hazánk béli és Erdély országi mén-lovakkal, fázamos vemhes kantzákkal, három, két 's egy ezttendős szépen nőtt csikókkal egygyütt a' mellyeket a' közelébb lévő vidék jólesmervén, akarmelly ménestartó és lókedvellő jó akarójá-nak bizodalómmal ajánlani bátorkodik a' tisztelt tulajdonos Ur.